16 Jaar, No. 108. — 's HERTOGENBOSCH. — Dingsdag 10 September 1844.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad . . ƒ 12.
Franco per post. „ 14.

SICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents zegel

(Verschijnende drimaalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

VOORDOORDEELEN.

II.

Neêrlands toestand is op dit oogenblik zeer bedenkelijk. De dijkeren staat der finantiën, die door hopeelooze maatregelen gerekt, niet gered, zelfs niet verbeterd wordt; een rederings-stelsel, dat gedurende meer dan eene derde eeuw niets dan rampen heeft aangebragt, en welks voortduren bestaan nieuwe onheilen, dat te zeldzamer ondergang beloofde overbevolking en versterking der industrie, door ons gebrekkige en in 1840 geheel verknoeide staatswet, eene begrooting, weifelende, zwakke regering, en eindelijk eene zwaar drukkende last van talrijke belastingen, tegenspoeden, ontmoedigde natie, die zich de openbare aangelegenheden des lands niet aantrekt, en met vereenigde armen werkeloos neêrzit, in afwachting wat de tijd, en de onhandigheid onzer staatsmannen, en de bouwvalligheid onzer instellingen ons rampspoeden zullen aanbrengen; zie daar wat wij rondom ons bespeuren.

Is daarin niet meer dan genoeg, om de ongstvallige bezorgdheid van een ieder gaande te maken, die zijnen vorst en zijn vaderland lief heeft?

Heeft men niet alle regt in kommervollen eemoed uit te roepen:

Quis talia fando temperet a lacrymis?

En is het niet nog meer bedroevend, als men onder zulke omstandigheden vele invloedhebbende mannen pogingen ziet aanwenden, om den reeds zoo gevaarlijken en door velerlei verwikkelingen geteisterden toestand van het land, nog reddeloozer te maken, door godsdienstdriften in het spel te brengen?

Waar moet dat heen? wanneer het nu reeds zoo moeijelijk is de zaken aan den gang te houden; wanneer het nu reeds onmogelijk toeschijnt iets te ondernemen, wat tot redding strekken kan; wat moet er dan geworden, als men de ergste, de vijandigste, de haatelijkste en rampzaligste allen driften, godsdienst-passien zal hebben in beweging gebragt?

Zij die tot onverdraagzaamheid aanvuren, weten wat zij doen. Zij zijn behendig genoeg, om zich, als wolven achter schapenhuiden te verschuilen. Hunne banier draagt den opschrift: verdraagzaamheid; maar hun schrijven en handelen is regtstreeks in strijd met de leus, waaraan zij voorgeven te hechten. Men leze den *Kerkbode* en den *Tijdgenoot*, en men zal zien kunnen met hoeveel takt en lonkzoete woorden, het zaad van godsdienst-haat met kwistige hand wordt uitgestrooid.

Dat heeft een doel.

De *Kerkbode* is een gedienstig en geslepen werktuig der oligarchie. Gevaarlijk vooral daarom, omdat hij onder den mantel van [illegible] voor de waarheid, de vijandschap verbergt, waarmede hij het leven des vredes en der verbroedering doodsteken tracht te toebrengen.

Het is moeijelijker een oordeel te vellen over den *Tijdgenoot*, omdat hij in langdradige praatzucht al de veerkracht zijner opiniën laat vervliegen. Hij dient de oligarchie; dit is zeker. Maar men kan het betwijfelen, of hij zulks met volkomene bewustheid doet.

Beiden evenwel hebben dezelfde strekking. Wantrouwen, afkeer, haat te zaaijen tusschen de protestanten en Katholijken. De *Kerkbode* levert daarvan bewijzen in ieder nummer; de *Tijdgenoot* zoo dikwerf hij over Katholijken spreekt.

Dat protestanten de Katholijke leerstellingen met loijale wapenen bestrijden; en omgekeerd, dat Katholijken zoo de protestantsche godsdienst-beginselen bevechten: wij zien daarin niets, dan een natuurlijk, en onvermijdelijk en soms heilzaam gevolg van den staat der Europesche beschaving. Ook hier komt het spreekwoord te pas, dat uit de worsteling der opinien de waarheid geboren wordt.

Maar anders is het, het verschil van godsdienst tusschen landgenoten te bezigen als een wapen, om in het burgerlijk en politiek leven dogmatische pijn, wantrouwen, afkeer en haat te zaaijen. In [illegible] plaats gelijk op Nederlandschen bodem, waar men van eene en herwaarts roem draagt op verdraagzaamheid.

Wij gelooven dat geen van beiden, noch *Tijdgenoot*, noch *Kerkbode* bij de gegoede klasse van Nederlandsche protestantsche bevolking eenigen invloed uitoefent. De *Kerkbode* bezit dien slechts bij de massa van den lageren stand.

Maar dat erkende notabiliteiten van den gegoeden stand zich openlijk verlenen tot zulke grondschriften, is evenwel een bewijs, dat ook onder die klasse van menschen voordeelen van wantrouwen bestaan, welke het denzulken niet tot schande rekenen, die laaghartig genoeg zijn om godsdienst-haat onder de lagere standen te voeden.

Ook vrijzinnige, verlichte protestanten, deelen min of meer in dat wantrouwen. Hetgeen des te meer verwonderen moet, omdat het hoofdzakelijk alleen door oligarchen wordt voortgeplant, met het doel, om door verdeeldheid te heerschen.

Het *divide et impera* wordt door hen behendig in praktijk gebragt. Zij zijn er zeker van, en wij deelen met hen de overtuiging, dat de oligarchie ons zal overheerschen, zoolang zij in staat zal zijn zijn Katholijken en protestanten op een politiek terrein te verdeelen.

Wij geven dit ter overweging aan ieder, die zich de belangen van het vaderland aantrekt, met het doel om door verjeugdiging onzer staatsinstellingen, verbetering, en zoo mogelijk redding aan te brengen.

AMERIKA.

De *Courrier der Vereenigde Staten* deelt officiële stukken mede, welke ons bewijzen dat de berigten, van de gruwelen door de huurlingen van Santa Anna gepleegd, in geenen deele overdreven waren. De gezanten van Spanje en Engeland [illegible] de heer Alley de Ciprey, [illegible] Mexiko, vernemende dat [illegible] landgenooten zich [illegible] bevonden, hadden den president Santa-Anna verzocht hen niet zonder vonnis te veroordeelen. Deze sloeg niet alleen geene de minste acht op die tusschenkomst, maar de beschimping met de wreedheid vereenigende, maakte hij in den *Courrier van Mexiko* de diplomatieke note's bekend, welke te dier zake door de vertegenwoordigers van Frankrijk, Spanje en Engeland aan hem gerigt waren en die zonder veel omslag volgen door een antwoord eene beslissende weigering te kennen gaande.

En echter verdienden de reklamatiën der vreemde gezanten een beter onthaal. Op [illegible] door bloedige strafoefeningen te antwoorden, is eene daad, welke den president van Mexiko in den schijn van eenen Barbaren-hoofdman doet [illegible].

De gezanten hebben niets verkregen, [illegible] vangenen zijn *zonder* [illegible] ter dood gebragt.

— De groote jury van Philadelphia heeft uitspraak gedaan over de in staat van beschuldiging stelling van een aantal personen, die deel hebben genomen aan de ongeregeldheden, van welke de stad onlangs het tooneel is geweest. Het besluit der jury,

dier wanordelijkheden tracht ten laste te leggen.

Wij verwachten nadere inlichtingen om de beslissing op haar rest. waarde te kunnen schatten.

— In eenen brief uit Buenos-Ayres van den 15 junij wordt verzekerd dat er tusschen de republiek Montevideo, de provincie Corientès en Paraguay een verbond van aanval en verdediging is gesloten, met het doel om Rosas omver te stooten en het gemeenebest Argentina, den zeeuwschen dwingelandij te veroveren.

Corientès zou 8000 man leveren, Paraguay 12000, en de generaal Paz, die in dienst van Montevideo is, zou het bevel over de verbondene troepen voeren.

DUITSCHLAND

Naar men vernomen heeft de koning van Pruissen eene aanzienlijke ondersteuning toegestaan aan de Pruissische provincie, welke door het water zoo zeer geleden heeft, en ten einde de staat zoo min mogelijk bezwaard worde, hiertoe een gedeelte aangewezen der gelden, welke dit jaar tot het bouwen van den dom te Berlijn bestemd waren. Z. M. heeft de verwoestingen, door de Weichsel veroorzaakt, bij zijn verblijf te Dantzig in persoon onderzocht en de doorbraken bezigtigd. Gelukkig zijn de bewoners van het lage land meestal gegoede landlieden, die hoe zwaar ook de geledene schade is, echter in staat zullen zijn, dezelve, met behulp van de toevloeijende ondersteuning te herstellen. De vrees, welke men aanvankelijk koesterde, dat het vee door gebrek aan voeder verloren zou gaan, moet volgens de verzekering van reizigers, reeds nu opgeheven zijn, zoodat op de aangekondigde beestenmarkt, waar koopers uit alle oorden, zelfs uit Beijeren waren, maar zeer weinig vee te vinden was.

— Men zegt dat de koning den 26. sept. in de hoofdstad zal terugkeeren, bij welke gelegenheid dan eenige festiviteiten zullen plaats hebben.

— Men schrijft uit Weenen: Onlangs had alhier een ongeluk plaats, dat als eene waarschuwing kan dienen voor ouders, die de gewoonte hebben hunne kinderen aan dienstboden toetevertrouwen. Een dienstmeisje wandelde met twee nog jonge kinderen op den wal en had de onvoorzigtigheid beide op de borstwering te plaatsen. Men weet niet, door welk toeval — genoeg, het eene kind stortte naar beneden. Zij strekt onwillekeurig den arm uit, om het kleedje te grijpen, en brengt daardoor te weeg dat het tweede kind het eerste volgt. In zekere zinsverbijstering springt zij de kinderen na in de stadsgracht, waar alle drie verpletterd gevonden werden. Men brengt de ongelukkigen aanstonds naar het gasthuis, vergeefs; zij gaven geen teeken van leven meer. Intusschen was de ongelukkige vader der kinderen te huis gekomen, vindt, dat zij hem wat te lang uitblijven en begeeft zich op weg, om ze te zoeken. Toen hij in de nabijheid der noodlottige plaats kwam, zag hij in de gracht een hoop menschen. Hij ijlt naar beneden, vraagt naar de oorzaak en hoort, dat zoo even de lijken naar het gasthuis gebragt zijn, alsmede de geschiedenis van den vreeselijken val.

Een bang vermoeden drijft hem derwaarts — het zijn werkelijk zijne kinderen!

— Het getal der vreemdelingen, welke tusschen den 19 en 24 augustus ter gelegenheid der tentoonstelling van den [illegible] Rok, zich te Trier bij de politie hadden aangegeven, bedroeg 65,245, en wies nog dagelijks aan.

ENGELAND

Men zegt dat de prins van Pruissen een der gevaders bij den doop van den pas geboren prins wezen zal, welke plegtigheid dan in de kapel der koningin te Windsor plaats zou hebben. In de groote zaal van St. George wordt dien avond een banket van omtrent honderd couverts gegeven, tot welk ook de leden van het kon. huis en andere aanzienlijken genoodigd waren.

— Volgens de londensche bladen tot heden, 4 september, waren toen op het kasteel van Windsor reeds de noodige voorbereidselen gemaakt voor de reis van koningin Victoria en van haren gemaal naar Schotland. H. M. en Z. K. H. zouden, naar men meende, op maandag den 9 september Windsor verlaten en zich hierheen met buitengewone spoortreinen naar de kust van Hampshire, in het zuiden van Engeland, tegenover het eiland Wight, begeven. Daar zouden de vorstelijke reizigers zich op het koninklijke stoomjagt inschepen. Het oogmerk schijnt dus te zijn, om een groot deel der kust van Engeland langs te stevenen. De afwezigheid van het hof van Windsor zou niet langer dan drie weken duren. — Men beweert steeds dat de koningin vóór haar vertrek in persoon met eene troonreden de tegenwoordige parlementszitting sluiten zal.

— Te Londen hield men den 4. het geschil met Frankrijk over het gebeurde op Taïti voor in der minne geschikt. De daaromtrent verspreide geruchten hebben den vorigen dag eenenzeer gunstigen indruk op de Londensche beurs uitgeoefend.

— De kamer der lords heeft den 4 dezer uitspraak gedaan [illegible] den heer O'Connell en zijne vrienden [illegible] gegeven hen gewezen vonnis, door het koninklijk regtshof van Dublin. De lord-kanselier en lord Brougham hebben zich vóór de handhaving van dit vonnis verklaard, lord Cottenham, lord Denman en lord Campbell hebben daartegen voor de gevraagde kassatie gestemd. Na opneming der stemmen, sprak de lord-kanselier op eenigzins bewogen toon uit, de Kamer is van oordeel dat het vonnis van het lagere regtshof behoort veranderd te worden.

Dit besluit werd door de ontelbare menigte welke zich in de nabijheid van het parlementsgebouw verdrong, met uitgelatene geestdrift begroet.

Iedereen zal de blijken van deelneming beamen welke in die plegtig oogenblik, den Ierschen afgevaardigde en zijnen medegevangenen gegeven werden. Hun is eindelijk regt wedervaren, wel is waar, eenigzins laat, want hunne gevangenschap duurt reeds eenige maanden; doch het goede regt zegeviert, en dit is het eenige wat Ierland verlangde.

Ierlands vijanden zijn beschaamd gemaakt en uit de door hen gegeven verergernis, door zich als verdedigers eener handtastelijke onregtvaardigheid op te werpen, zullen zij niets dan schande oogsten. Het regtsgeding moet thans op nieuw aangevangen worden; de Engelsche regering is gewaarschuwd, en zonder twijfel zal zij niet meer vergeefsch beproeven, dat men de Katholijken, die door het lot als leden der jurij zullen worden aangewezen, verwijdere.

De thans ontvangen les zal haar toonen dat men de geregtigheid niet te vergeefs beleedigt, en dat indien men voor een oogenblik de heiligste regten van een volk kan met voeten treden, men vroeg of laat voor die schending gestraft wordt.

— Laatstleden donderdag [illegible] zittingen van het parlement gesloten. De [illegible] gelegenheid door den lord-kanselier gehouden [illegible] sprak, komt de [illegible] gedenkwaardige [illegible] zitting der beide kamers [illegible] goedgestemde wetten op, en kondigt de aanbieding van onderscheidene wetsontwerpen voor de eerstvolgende zitting aan. Vervolgens komt de belangrijkste zinsnede der [illegible]spraak, namelijk de zaak van Taïti, welker beschouwing door den lord kanselier [illegible] volgende woorden wordt aangekondigd:

» Hare M. is onlangs met het gouvernement van » den koning der Franschen in geschillen gewikkeld geworden, ter zake van gebeurtenissen van » dien aard dat zij de goede verstandhouding en » de vriendschappelijke betrekkingen tusschen dit » land en Frankrijk konden afbreken.

» Het zal u verheugen te vernemen dat dit g» maakt door den geest van regtvaardigheid en gem» tigheid, welke de beide [illegible] kenmerkten, heden zeer gelukkiger wijze is [illegible]."

— Van de Kaap de Goede Hoop zijn te Londe nadere berigten ontvangen, die tot 15 junij loope Aan den wetgevenden raad waren afschriften d verdragen overgelegd, door het koloniaal gouver nement met Moshesh, het kaffer-opperhoofd d Basutos, en met Adam Kok, het opperhoofd d Criquas, gesloten. Een overschot van ongeveer z duizend ponden sterling, uit het fonds ter ve goeding aan voormalige slavenhouders, is tot o voeding van jeugdige Afrikanen in de kolon bestemd geworden, wier betrekking tot den sl venstand en de gevolgen daarvan alzoo ten eene male zal ophouden. De oprigting [illegible] school alwaar onderwijs in de Engelsche en des vereisc ook in de Hollandsche taal gegeven zal worden behoort tot de voorgenomen middelen van vormi dezer kinderen.

PORTUGAL

Men heeft berigten uit Lissabon tot 27 [illegible] dezer. De nieuwe Spaansche gezant, Gonzales Bra zou, na het overreiken van zijne geloofsbrie aan koningin Maria gezend hebben, door z meesteres gelast te zijn, naar den bijstand van t duizend man Spaansche troepen te Beloven, i aldien de verdediging van den [illegible] zulks te eeniger tijd vereischt mogt. Hier maakte men op, dat tusschen de beide regering een geheim verbond tot herstelling van het ab lutismus bestond, en tot fnuiking van bewegin die in Spanje wegens het schorsen van den verk der geestelijke goederen, in Portugal wegens aanmatigingen van het ministerie Costa Cabral, [illegible] den kutnaar ontstaan.

De heer Silva Carvalho werd in zijnen wederst tegen genomen ministerie, vervig door den he van Palmella, den burggraaf Sa da Bandeira nagenoeg al de pairs, ouderstenund. Op nieuw ren twee protesten, het eene door den markies Niza, het andere door de regtbank van koop del te Lissabon, tegen het [illegible] augustus, betreffende de verplaatsbaarheid ters, ingediend. De hertog van Palmella, die nemaus was eene buitenlandsche reis met zijne milie te doen, had zijn vertrek voor onbepaa tijd uitgesteld.

FRANKRIJK

De reis van den koning naar En is uitgest tot na ontvangst van het antwoord der Brit regering nopens de zaak van Taïti.

— In de kapel van het kasteel van Neuil in tegenwoordigheid van het gansche hof, *Te Deum* gezongen, ter gelegenheid [illegible] Tanger, Mogador en [illegible] voorgevallene.

— Door de dagbladen van Toulon vernem dat de prins van Joinville na zijne aankom Kadix, zich met de stoomboot *Pluton* naar zou begeven ten einde zich met den maars Bugeaud te verstaan; van daar zou hij den [illegible] van Aumale te Bona gaan bezoeken, en zich volgens naar Toulon [illegible] bevel hebben gezegen, zich tot ontvangst den prins gereed te houden.

Deze terugkeer moet ons niet verwonderen, weldra zal het weder, allen kruisiggt op de van Marokko en vooral in de straat van Gi onbenijdelijk maken.

Men moet echter uit [illegible] dat de oorlog met Marokko geëindigd is. De sche bladen zeggen slechts dat er te Gibra pêches zijn ontvangen inhoudende dat de Larache en de zoon van den sultan de Ta en dat zij door den keizer belast zijn, [illegible] voorstellen van Frankrijk te [illegible]

eene andere zijde verzekert men, dat de Fransche regering van den maarschalk Bugeaud berigten heeft ontvangen, welke den voornamen des keizers, om zich aan de voorwaarden van Frankrijk te onderwerpen, zeer doen betwijfelen. Het is zeker zeggen deze berigten, dat Abd-el-Rhaman na den slag van Isly werkdadige maatregelen heeft genomen, om het overschot van zijn leger weder te verzamelen, en om een nieuw krijgsmaterieel te vormen.

— Volgens een' particulieren brief heeft het fregat *la Belle Poule*, bij het bombardement van Mogador alleen 8,120 kilogrammes kruid verschoten en 3,074 kanonschoten gelost.

— In eenen brief uit Tanger van den 20 augustus leest men:

Langzamerhand verdwijnen de sporen van het bombardement dezer stad; maar de vrees voor vijandelijkheden van de zijde van Spanje belet voor alnog den konsuls, om toe te laten dat hunne landgenooten zich weder ontscheepen. Bovendien is er onverwachts een bevel des keizers aangekomen, om op elk Fransch schip, dat binnenloopt, vuur te geven. De schitterende overwinningen der Fransche wapenen te Moga'dor en aan de landgrenzen hebben de verbazing der Moorsche overheden opgewekt, die de meerderheid der christenen beginnen te vreezen en vooruitstrand in onderhandeling zijn met den Napelschen konsul, die met de waarneming der belangen van Frankrijk en Spanje belast is; deze konsul schijnt er in te slagen om hun eenig begrip in te prenten van internationale regten. Door zijnen persoonlijken invloed en zijne geestkracht is het hem gelukt om de vijandelijkheden der Franschen, die de stad verlaten hadden, te doen verbieden, voor hen even als voor de overige Europeanen had hij voor het bombardement, reeds de vergunning weten te verkrijgen om zich in te scheepen, hetgeen aanvankelijk geweigerd was. Het is de eerste keer, dat eene dergelijke vergunning in Marokko is gegeven geworden, bij het ophanden zijn van zulke belangrijke gebeurtenissen. De beleedigde konsul, de heer de Martino, heeft zich de erkentenis waardig gemaakt aan allen, die met Marokko in eenige betrekking staan. De Zweedsche en Deensche konsuls hebben de stad verlaten, en zullen er niet terugkeeren, voor dat de keizer geantwoord zal hebben op hunne vordering ten aanzien der afschaffing van de schattingen, die hunne hoven tot heden toe betalen. Een van de zonen des keizers is sedert den 6 in de nabijheid dezer stad gelegerd.

— Volgens een dagblad zou de keizer van Marokko, in weerwil van de dringende omstandigheden, Mequinez niet hebben willen verlaten uit vrees voor het verlies zijner schatten, welke op ongeveer 50 millioen geschat worden. Dezelve wordt bewaard in de kelders van het paleis, zeer wel in aarden potten, welke in eene symetrische orde geplaatst zijn. Hij alleen heeft de sleutel van deze gewelven, en niemand kan daar zonder hem komen. Als hij afwezig is, vervangt zijn oudste zoon hem, en waakt over dit kostbaar depot. De zoon van den keizer, dat zijn schat grooter zijne afwezigheid wel eens de begeerlijkheid zijner huvelingen zoude kunnen opwekken, dat het hem daarmede zou kunnen gaan als wijlen zijn voorganger, wiens verwijdering deed hem dan ook beschouwen zijne schatten te bergen, vooringd door zijne gedachten naar gissing ongeveer 6000 man sterk: de eenige troepen, op welke hij volstrekt

---

Van rekenen en dag bij zijn betaalt.

— De minister van binnenlandsche zaken ontvangt, door middel van de bewonderenswaardige uitvinding van den telegraaf, in drie minuten tijdingen uit Calais, over eene linie van 22 stations; in twee minuten uit Rijssel, over 22 stations; in 8 minuten uit Lyon, over 30 stations; in 9 minuten uit Straatsburg, over 40 stations; en in 10 minuten uit Brest over 80 stations.

BELGIE.

Het verschil tusschen België en het Duitsche zollverband is nog niet openbaar gemaakt, doch te oordeelen naar hetgeen daarvan uitlekt, zijn de beklagingen met opzigt tot de regten op het Belgische ijzer veel minder voordeelig dan men in 't eerst gedacht had.

— Bij koninkl. besluit is de baron van den Steen de Jehay, gouverneur der provincie Luik, tot buitengewoon gezant en minister plenipotentiaris bij den H. Stoel en het hof van Toscane benoemd, terwijl de heer H. de Brouckere, gouverneur der provincie Antwerpen, hem als gouverneur der provincie Luik moet vervangen.

NEDERLAND.

's BOSCH. Bij besluit van den 4 september jl., n°. 144, heeft Z. M. bij de dienstdoende schutterij te 's Hertogenbosch benoemd:

tot 1 luitenants F. J. Pompe en J. L. A. M. van Erp, thans 2 luitenants;

tot 2 luitenants L. van Tengnagell de Raad, vroeger gedient hebbende als 2 luitenant bij de voormalige [illegible] Hollandsche schutterij, en J. [illegible] van der Veen.

— Uit Rome schrijft men den 22 augustus:

De prins en de prinses van Oranje hebben gisteren deze stad verlaten, over Terni en Perugia den weg nemende naar Florence, waar H. K. H. eenen geruimen tijd denkt te blijven, terwijl de prins zijne reis naar 's Gravenhage zal vervolgen.

— Men verneemt uit [illegible] dat de aanvraag om concessie [illegible] van een [illegible] van Rotterdam naar Amsterdam en van daar naar Utrecht, waarvan sedert eenigen tijd zoozeer sprake was, door Z. M. is gewezen van de hand.

VEGHEL 8 september. Heden omstreeks 9 ure des avonds barstte er een allerbehendste brand uit in het huis van den heer T. A. van Dooren, rentenier, tevens bewoond wordende door de heeren J. Schoonenberg, goud- en zilversmid en A. Meulman, apotkeker. In zeer korten tijd was het rieten dak door de vlammen verteerd, en was de geheele huisraad der drie bewoners behalve een groot gedeelte der meubelen van den heer van Dooren, en vijf goud- en zilverkasten van den heer Schoonenberg, een prooi der fel woedende vlammen. Het huis alleen is voor brandschade verzekerd zoodat de verliezen aanzienlijk zijn. De oorzaak van den brand, welke vermoedelijk op den zolder van den apotheker is ontstaan, is met geene zekerheid bekend. Door de onvermoeide pogingen der spuitgasten is het vast aangelegen huis van den weled. heer J. Jacobi, sekretaris dezer gemeente behouden gebleven. Dank zij toegebragt aan de bereidvaardige medenuts der gemeente Dinther, welke zijne niet hare brandspuit tot assistentie was toegesneld.

— Aan een inwoner van eene der landgemeenten omstreeks St. Omer in Frankrijk is een geval gebeurd, dat hem tot het voorwerp van gelach der dorpbewoners gemaakt heeft. Op eene verkooping van huisraad had hij eene geweldig groote kleederen-kist gekocht en was dezelve met zijne kar gaan afhalen. Op den terugweg overvalt hem eene der zware regenbuijen van dezen zoo vochtigen zomer. Onze man weet niet beter te doen, dan in de op haren kant staande kist te kruipen, maar naauwelijks is [illegible] schuilplaats [illegible] eene windvlaag slaat het dekzeil op het ruitsloot. Verschrikt poogt de gevangene vruchteloos de kist te openen, die eindelijk door zijn worstelen omslaat. De val jaagt het paard op hol en het wordt op den ongelijken landweg deerlijk door elkander geschud, tot dat de kist achteruit de kar gerukt, waar geen genoegzaam steunsel schijnt geweest te zijn, zoodat zij met geweldigen plof uit de kar buitelt. Het hollend paard met de kar komt [illegible] boer [illegible] het geval is dan de ontsteltenis. De vrouw des boers gaat, met eenige andere leden, haren man zoeken. Op zekeren afstand gekomen, valt zij in den donker over een ding, dat op den weg ligt, en waaruit te midden een stem geboord wordt: help, er uit! ik zit in de kist! Zij herkent de stem hares mans, doch kan zich [illegible] niet ontmaken van in een luid gelach uit te barsten, waarin al de overigen deel nemen. Men draait nu de kist om en de opgestolene, die gelukkig slechts eenige ligte kneuzingen bekomen had, springt er uit. Het eerste, wat hij, verlost zijnde, deed, is,

dat hij aan een der omstanders een werktuig uit de handen rukt en de noodlotsgenoten kist aan duizend spaanders slaat.

MENGELWERK.

EENE WANDELING DOOR MAROKKO.

Uit het Fransch.

De stijfhoofdigheid van Muley Abd-el-Rhaman, of Muley XXXIV, zoo als Jérome Paturot zeide, heeft Marokko sinds een paar maanden in de mode gebragt. Marokko is sinds lange jaren een soort van Afrikaansch China geworden, waarvan men maar volstrekt geene ernstige notitie wil nemen, — zoozeer wel, dat in een onzer kinderspelen — welks groote moeijelijkheid daarin bestaat, dat men niet lacht — dit gewigtige nieuws op eenen lamentabelen toon vermeld wordt: *de keizer van Marokko is dood; helaas, helaas, helaas!* — Dat drievoudig *helaas* moest daar, om spottenderwijze te getuigen, dat wij ons [illegible] overschillig waren omtrent dien [illegible] gebeurtenis. En nietsegenstaande, of dezelfde uitroede, aan de beurs geuit, niet eenigen indruk zoude maken op de renten en de schuldeischers van den staat. Helaas! helaas! helaas! wat wil die gedaanteverwisseling zeggen?

Er is tusschen Spanje en Marokko, tusschen de beschaving en de barbaarschheid maar een zee-arm, dien men binnen twee uren tijds doorkruist, zijt op den weg, die van Kadix naar Gibraltar leidt, op Katholijken bodem, en onder protestantsch geschut; het is een schoonen morgen, de zon verlicht den oceaan aan gene zijde van den beweegbaren spiegel dier blauwachtige baren, ontwaart gij, aan den gezigteinder, als eenen schakel van edelgesteenten, den violetkleurigen keten van den Atlas. Er schittert aan hunne voeten een wit punt: het is Tanger. Zijt gij jeugdig, ondernemend, gemakkelijk te overreden? een *falucho* gaat het anker ligten. Ga scheep, en denzelfde zon zal u twee uren daarna aan de Afrikaansche reede vinden, de stad der Mooren, midden van het Mahomedanisme, behandeld als een ongelovige, veracht bijna als een jood. Het kontrast heeft iets aanlokkelijks in zich.

De haven-kapitein wacht uw geschenk alvorens u verlof te geven om te mogen scheepen. Ook de kaid of gouverneur wacht uwe milde hand alvorens u verlof te geven van aan land te komen. De *amin*, die te gelijk minister van finantien, ontvanger der imposten, rijks betaalmeester, en directeur der tollen is, zit op matten, u schuins aan te kijken, en zou zeer ontevreden zijn, indien gij u onthieldt van eenig geldelijk oorbewijs te geven, aan zijne willekeurige roofzucht. Er zijn zoovele bedelaars als er beambten zijn, dit is een eerste Oostersche zedentrek, die u veel kost, en dien gij niet spoedig vergeten zult. De beurs van eenen consul als hij letterkundig reiziger is, [illegible] een oosterschen wrok.

Te Tanger maakt gij kennis met joden, [illegible] maanden te voren [illegible] van dezen of genen [illegible] gevleid, meer aanzien [illegible] komt. Daar ziet gij eenen [illegible] door de naauwe straten [illegible] de ellebogen langs de muren [illegible] en de land, met een vermeden oog [illegible] Een kleine Moor van negen of tien jaren meent hem bij den baard, en schudt hem [illegible] een oud wijf ligt haren sluijer op onaangenaam [illegible] te spuwen. Nederig en onderworpen [illegible] de Helbreer zijn weg. Als hij nog een oogenblik getoefd had, ware het gedaan geweest met zijn leven, hij zou gevallen zijn in de handen van eenen opzigter der Handouschas.

De Handouschas zijn sekten, die van tijd tot tijd, onder de leiding van [illegible] in het wit gekleeden, op een wit paard [illegible] zitten, grijsaard, die wit vaandel draagt [illegible] stroten rond trekken. Een soort van [illegible] eene groote [illegible] zetten hen aan tot [illegible] dansen, die hen weldra tot woede opwinden. Zij zijn in dien toestand als bezetenen, die [illegible] het hoofd [illegible] verscheuren [illegible] zonder eenige voorbereiding of toespraak. Eene [illegible] andere sekten, die een weinig minder [illegible] de Aissoas, de Gnaas, de Amatchas [illegible] kunnen. Deze laatsten zijn vrijmetselaren [illegible] tegen de verdrukkers [illegible] bevolking. Hunne vereenigingen [illegible] godsdienstoefeningen ten doel;

maar in hunne bergen houden zij een grooten voorraad van wapenen verborgen, en schijnen zich voorts bereiden om den koran te gelijk met de Arabische nationaliteit te verdedigen. Bijna de geheele familie van Abd-el-Kader is die sekte toegedaan, en daar zeker vindt hij een voornaam middel, om zijnen invloed te doen gelden. Het fanatismus is altijd bij de Arabieren de beste bondgenoot, dien men aanspraak te maken op hunnen eerbied.

Een *santon*, dus is bij hen den eremyt, veroorlooft zich vrijheden, welke een keizer zich moeijelijk zou kunnen doen vergeven. Wanneer hij uitgaat, wil ieder om het eerst zijne vuile magere hand kussen. Die zijne hand niet kan bekomen, kust zijn kleed en acht zich zeer gelukkig. Een hunner, een onnoozele grijsaard, die de straten doorliep en zijnen stok rondzwaaide, ontmoette — het is nu vijftien jaren geleden — den Franschen konsul den heer Sourdeau, en wierp hem met éénen slag op den grond. Onze agent deed een beklag bij den keizer, die hem in dezer voege antwoordde: «In den naam van den *gordiertieren*, barmhartigen God! Er is geene magt, noch sterkte, zonder God, die groot en hoog verheven is! *amen*!» Het overige was eene preek over de noodzakelijkheid om de ons aangedane beleedigingen te vergeven, eene preek, waarin het Evangelie het eene huichelachtige goede vrouw werd aangehaald. «Indien iemand »u op de eene wang slaat, biedt hem de andere »aan!» De christen-konsul kon niet anders als een bewijs geven van zijn geloof, en de stokslag van den ouden eremyt gaf misschien aanleiding tot den waaijerslag van den dey van Algiers. Men ontmoet de fanatieke godsvrucht der Muselmannen in alle landen, waar de wet van Mahomed gevestigd is. Er is in Indie niet een ongelovige, die de vijf gebeden achter laat. — Alle reizigers verhalen, dat men op het uur, waarop de zon ondergaat, op de hoeken der wegen, honderde arme werklieden ziet, die zich met moeite huiswaarts begeven, ziet stilstaan om te bidden, zij en hunne bagage gedel, wasschen hunne voeten, het gezicht naar Mekka, en danken den God van Mahomed.

Op hetzelfde uur, klimt de *muedzin* van Tanger op den toren der moskee, steekt eene witte vlag uit, en roept het volk tot het gebed. Ieder jaar vertrekt er van Fez eene talrijke karavaan, die geheel Afrika, den kleinen Atlas, de zandwoestijnen van Angad en van Barka aal doortrekkend de vermoeijenissen van de reis, de wreedaardige Bedouynen, den dorst, de tempeesten, de *simoon* trotserende, om het groote feest van Korban te gaan bijwonen, en neder te knielen voor het graf van den propheet. Als men terugkomt van zulk eene reis is men *hadje*.

Dat levendig bijgeloof werkt zeer op de zeden. Men kan dat bespeuren wanneer men de zeden der Muselmannen, die over den aardbodem verspreid zijn, nagaat. Overal zijn dezelfde woningen op dezelfde wijze ingerigt, overal bestaat dezelfde denkwijze, dezelfde plichten der vrouw. In de *zenanahs* van Delhi, in de *kaenems* van Tanger, zijn zij slaven en vervloekt haar tevens zorgeloos. Wij hadden evenwel nooit hooren spreken van eene strafwettelijke bepaling, als die overwelken bestaan de wandeling van den heer Didier ons vergunnen heeft.

«Geen man, zegt hij, mag de hand aan eene vrouw slaan; er bestaat eene beulin voor de vrouwen, welke bij gebrek *chrifa*, dat wil zeggen *verdraagzame* genoemd wordt. Zij neemt de vrouwen gevangen, ontkleedt haar, snijdt haar de ooren af. Hoe ouder en leelijker zij is, hoe meer behagen zij er in schept de jeugd te pijnigen en de schoonheid te mismaken.....

Over het geheel draagt de strafwettelijke wetgeving van [illegible] het kenmerk der oorspronkelijke barbaarsche [illegible] spitsroede, de bak, de verminking der leden, de haken, zijn hare gewone werktuigen. [illegible] de wet der wedervergelding en de willekeur der [illegible] vergeven nog die raffinerijen van wetteloosheid [illegible] en pekelager beschuldigd en overtuigd [illegible] stukken menschenvleesch verkocht te hebben [illegible] kleine stukjes gesneden, die men onder [illegible] kookenden olie wierp, en die hij vervolgens [illegible] hongerde honden zag uitdeelen. Elders is het [illegible] dien men tot den hals begraaft, of dien men [illegible] de huid van eenen dooden os naait, of dien [illegible] aan den staart van een galloperenden muilezel bindt, dikwijls plaatst men den veroordeelde [illegible] in de neus, in de ooren en in den mond, en verzegelt dat men het hoofd gelijk eenen muurkogel [illegible].

De administratieve regeling [illegible] geheel in de geschiedenis van den kaid van Tanger, zooals die de heer Didier verhaalt. Die kaïd had, voor dat hij tot die hooge betrekking werd benoemd, eene veroordeeling ondergaan, ter oorzake van eenig vergrijp, dat een geducht gesesling aan hem, op het plein van Tanger, toegediend geworden door een der soldaten van het garnizoen. Deze laatste was sinds boodschaploper geworden bij den konsul van Spanje, en hij ontmoette alle dagen zijnen voormaligen patient, zonder dat de herinnering aan de stokslagen, die hij het ongeluk gehad had hem toe te dienen, een van beiden soheen te hinderen.

De beseldiging van den kaïd is niet in het minste geëvenredigd aan het gewigt zijner bediening. Hij ontvangt niet veel meer dan twintig piasters, of vijftig gulden per maand, en hij moet jaarlijks aan de schatkist eene som uitbetalen, die zijne bezoldiging twee- of driemaal overtreft. Er moet in zijne officiële betrekkingen, die zóó geschapen zijn, iets verstaan worden, dat niemand klaarlijk begrijpen kan. De vertegenwoordiger des keizers zuigt het arme volk zooveel uit, als hij wil, tot dat hij op zekeren dag wordt afgezet; en al wat hij gestolen heeft, gaat door middel van konfiskatie, in de keizerlijke schatkist over. Wat is eenvoudiger?

(*Worde vervolgd.*)

Advertentien

*** Heden verloste zeer voorspoedig van eene *DOCHTER*, M. HERMANS, geliefde Echtgenoote van

M. P. VAN ROER.

Grave 4 *September* 1844.

*** Na een [illegible] en na voorzien te zijn [illegible] van den Laatste H. H. Sacramenten onzer Moeder de H. Kerk, overleed op heden, tot beider droefheid, onze geliefde Broeder en Neef *ALBERTUS HENDRICUS VAN ATTEVELD*, Theologant in het R. C. Seminarie te *Warmond*, in den jeugdigen ouderdom van bijna 22 jaren.

Megen 31 *Aug.* 1844.

J. W. A. VAN ATTEVELD.
Chirurg. en Vroedm.
E. VAN ATTEVELD.

Eenige Kennisgevingen [illegible]
Verzoeke van [illegible] te blijven.

*** Heden overleed na eene langdurige verzwakking, voorzien van de Genademiddelen onzer H. Kerk, in den ouderdom van ruim 76 jaren, onze hartelijk geliefde vader en behuwd vader *BARTHOLOMEUS VAN DEN BERGH*.

Leyden 3 *Sept.* 1844.

W. J. HEEREN.
D. C. HEEREN.
Geb. VAN DEN BERGH.

*** Mr. *L. BEENS*, Notaris te *Breda*, zal voor zijnen Principaal op Dingsdag 24 September 1844, des avonds ten 7 ure, in het Koffijhuis van de Wed. J. VAN TEETERINGEN te *Breda*, in het openbaar opveilen, en 14 dagen daarna finaal verkoopen:

Eene sterke en wel ter nering staande HUIZINGE, (waarin thans de bakkers-affaire wordt uitgeoefend) met STALLING, PLEIN en ERF, staande en gelegen op de westzijde van de Groote Markt te *Breda*, gemerkt D, 17, kadastraal bekend Sectie B, 695, ter grootte van 1 Roede 14 Ellen, met het gebruik van den GANG, [illegible] in het Kerkstraatje gelegen. Amitevaarden, 1 Mei 1844.

[illegible] inlichtingen te bekomen bij [illegible] in gemelden Notaris Buijsen, Franco.

*** Bij *VAN GULICK en HERMANS* Boekdrukkers te *Breda*, is van de Pers gekomen:

De Maand van Maria

toegewijd aan de Allerheiligste Maagd voor Katholijke jongelingen naar het Fransch. Prijs 20 Centen, en te bekomen:

Levensschets van GERARDUS MAJELLA,

Leekenbroeder van de vergadering des Allerheiligsten Verlossers; door den Eerw. Pater TANNOJA, derzelfde vergadering, met Portret. Prijs 60 Cents.

*** Gebr. MULLER, Boekhandelaars te *'s Hertogenbosch*, hebben uitgegeven en alom verzonden:

LEERBOEK DER ALGEMEENE ONTLEEDKUNDE, toegepast op de Natuur- en Zielkunde van den mensch, door Dr. L. MANDL. Uit het Fransch vertaald, en met eenige aanmerkingen voorzien, door Dr. J. G. KLOPPERT, offic. van gezondh. 2e klasse. Twee deelen, met *vijf* uitslaande Platen. Prijs..... *f* 6,—

DE SYMPATHETISCHE MIDDELEN en GENEESWIJZEN, of het gebruik van Amuletten, Bezweringen, Magtspreuken, enz. in de Geneeskunde, onderzocht, historisch-kritisch behandeld, en naar de natuur verklaard, door Dr. G. F. MOST. Prijs..... *f* 0,90.

HOE WERKT DE LEVERTRAAN ALS GENEESMIDDEL? Naar het Hoogduitsch van Dr. HERM. KLENCKE; met aanmerkingen van Dr. M. J. GODEFROI. Prijs..... *f* 1,20.

Bij den Boekhandelaar C. H. VIEWEG, te *Nijmegen*, zijn de navolgende Werken van de pers gekomen en alzoo verkrijgbaar gesteld:

Levensbijzonderheden van Luitenant-Generaal Baron C. J. T. KRAYENHOFF, *door hem zelven in schrift gesteld en op zijn verlangen in het licht gegeven door* Mr. H. W. TYDEMAN, Hoogleeraar te *Leyden*, met twee Portretten en het Facsimile van eenen Brief van den Hertog van Wellington..... *f* 5,90.

WANDELINGEN in de STAD KLEEF en HARE OMSTREKEN, met een fraai Titel-Vignet, geteekend en op steen gebragt door den Heer B. C. KOEKKOEK te *Kleef*, een onmisbaar Handboekje voor allen die *Kleef* vermaakshalve bezoeken..... *f* 1,00.

ALPHABETISCHE OPGAVE *van al de vrijstellingen bij de Wet op het Regt van Zegel verleend*, met de daarmede in verband staande Wettelijke bepalingen en Ministeriële Toelichting, door een voormalig Hoofd-Ambtenaar der Registratie..... *f* 0,50.

Tevens is door hem aan HH. Inteekenaren afgeleverd:

OUD-NEDERLAND *in de uit vroegere tijden overgeblevene Burgen en Kasteelen geschetst en afgebeeld*, door Mr. C. P. E. ROOSEBOOM VAN DER AA, een zeventigste aflevering, bevattende de afbeeldingen van het Kasteel Assumburg in *Noord-Holland*, het Kasteel Oosten in *Noord-Braband*, en het Huis Gunterstein in de Provincie *Utrecht*, met de plaats en geschiedkundige beschrijving dezer kasteelen..... *f* 0,90.

De 22ste Aflevering zal nog in deze maand verschijnen. Dezelve zal bevatten: Het Huis Oud-Herlaer in de provincie *Noord-Braband*, met twee Afbeeldingen, het Huis voorheenende in 1745 en in 1842, en de Ridderhofstad Nieuwrode in de provincie *Utrecht*, met eene Afbeelding.

Enkele komplete Exemplaren der 21 afleveringen zijn nog te bekomen tegen den prijs van *f* 6,90 voor, iedere aflevering, elk met drie Platen en Tekst.

Dezelfde Uitgever debiteert met ongemeen HOROLOGIE- EN URWERKMAKERS HANDBOEK, door J. L. SMIT, met 16 uitslaande Platen en vele Tabellen..... *f* 5,00.

Dit Handboek op eene veertigjarige praktijk gegrond, wordt door bevoegde beoordeelaars als het beste bestaande aanbevolen.

Uit de hand te Huur

de UITGESTREKTE en WILDRIJKE JAGT op de Heerlijkheid Jeuchem onder Sittard en Geleen, alsmede de Jagt op de Heerlijkheid Susteren onder Susteren en Urmond. De nadere informatien zijn bekomelijk bij den Heer P. P. [illegible] te *Maastricht* bij *Helmond*.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Zaturdag 7 September, ten vijf ure.

[illegible]

Gedrukt bij [illegible] DE ROOY.